

DOI 10.31651/2524-2660-2020-3-130-137

ORCID 0000-0001-7406-9631

ТУЧКОВА Олена Олександрівна,

кандидатка філологічних наук, доцентка кафедри іспанської та французької філології,

Київський національний лінгвістичний університет

e-mail: elenatoutchkova3@gmail.com

УДК 37.015.31-028.16:378-027ю543(477)(045)

ФОРМУВАННЯ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ В РАКУРСІ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Стаття присвячується розгляду поняття мовної особистості в контексті інтернаціоналізації вищої освіти в Україні. Проаналізовані тенденції руху вищої освіти України у світову освітню площину, переешкоди та першочергові завдання. Визначено й описано характеристики і рівні мовної особистості, доцільність її формування через освітні програми з метою покращення академічної якості освітнього процесу в Україні. В результаті дослідження виокремлено інтегральну компетентність таких освітніх програм, загальні й фахові компетентності, якими має володіти здобувач вищої освіти як мовна особистість та безпосередньо результати навчання. Представлені компетентності мовної особистості, встановлені переваги освітніх програм окреслюють шляхи підвищення якості вищої освіти як невід'ємного фактору на шляху інтернаціоналізації вищої освіти України.

Ключові слова: мовна особистість; компетентність; інтернаціоналізація; вища освіта.

Постановка проблеми. Потужні глобалізаційні процеси разом зі стрімким розвитком інформаційно-комунікаційних технологій направляють розвиток економічної, соціальної, політичної і культурної сфери життя України в міжнародне русло. Такий напрямок розвитку країни дозволить підійти до освітніх проблем сучасного світу на засадах міжнародного співробітництва, в єднанні суспільних зусиль, думок, здатностей і вмінь. Фокусуючись на вищій освіті, яка є фундаментальним елементом всебічного розвитку держави, стає зрозумілим, що першочерговим є виключно інтернаціоналізація вищої освіти, яка згенерує інтернаціоналізацію і розвиток інших сфер жит-

тя в нашій державі. І хоча процес інтернаціоналізації вищої освіти розпочався ще у 80ті роки 20 століття, саме зараз він набув статусу невід'ємної складової успішної країни – країни, яка може бути повноправним гравцем на міжнародній арені освітніх послуг. Відправним пунктом інтернаціоналізації вищої освіти стають звичайно університети як осередки науки, досліджень, формування компетентної і конкурентноспроможної особистості.

Разом з тим, процеси інтернаціоналізації вищої освіти в Україні зустрічають багато перешкод на своєму шляху, про що промовисто свідчать місця вітчизняних університетів в міжнародних університетських рейтингах [1], низький рівень цитування наукових публікацій, незначна диверсифікація джерел фінансування університетів, низькі показники академічної мобільності. Без відповідного інституційного забезпечення і змін навіть найяскравіші педагоги і найталановитіші студенти не зможуть досягти системного успіху у впровадженні своїх педагогічних інновацій і реалізації потенційних талантів [2].

Тож одним із першочергових завдань вищої освіти вважається підготовка фахівців, здатних гнучко і креативно реагувати і діяти в обраній професійній діяльності. Задля того, аби фахівець був адаптований не тільки до вітчизняного, але й до міжнародного ринку праці, він має бути здатним взаємодіяти і розв'язувати поставлені задачі в полікультурній професійній спільноті. Відтак, вміння і здатність адаптуватися до полікультурного іншомовного професійного середовища має формуватися в освітніх програмах. З огляду на це, мова піде про формування здобувача вищої освіти як мовної особистості, яка постає запорукою успішної інтернаціоналізації вищої освіти в Україні. Поняття мовної особистості на пряму пов'язано з інтелектуальним розвитком особистості в когнітивному і емоційному аспекті, інакше кажучи охоплює культуру і духовність у широкому розумінні, питання міжособистісної комунікації з огляду саме міжкультурного спілкування [3]. Очевидно такими рисами має володіти конкурентноспроможна особистість міжнародного ґатунку. В цьому контексті важливого значення набуває впровадження інтернаціоналізації вищої освіти в Україні, зокрема підвищений інтерес розгляду труднощів на шляху формування конкурентноздатного кадрового потенціалу, яким і постає мовна особистість здобувача вищої освіти.

Метою статті є аналіз перебігу формування здобувача вищої освіти як мовної особистості в процесі інтернаціоналізації

вищої освіти в Україні, що надає можливість виявити недоліки у формуванні здобувача вищої освіти, посилити його слабкі сторони, підвищити його ефективність і конкурентноспроможність на вітчизняному і міжнародному рівні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Нагальність інтернаціоналізації вищої освіти спонукало до різноаспектних досліджень вітчизняних і зарубіжних вчених. Зокрема теоретичне обґрунтування фактору конкурентноспроможності закладів вищої освіти на міжнародному рівні надається О. Бедним, О. Грудзинським, М. Дебичем, В. Краснощоковим, М. Оксою, Т. Пилаєвим, І. Сікорською тощо. Розгляд культурно-гуманітарних стратегій розвитку університетської освіти в умовах динамічних суспільних трансформацій був здійснений групою українських вчених, серед яких І.В. Степаненко, Л.С. Горбунова, В.В. Зінченко та інші. Вивчення шляхів вдосконалення та розвитку інтернаціоналізації вищої освіти провадиться із залученням міжнародних партнерів (Британська Рада, Польща, Білорусь) [4; 5]. Майже кожен ВНЗ в Україні серед основоположний документів має стратегію чи то концепцію розвитку свого закладу, де і окреслює напрямки розвитку міжнародної співпраці, мобільності викладачів і студентів [6].

Суголосною темою постає тема Р.А. Кравець, яка досліджує питання інтернаціоналізації змісту навчання іноземної мови як засобу підвищення професійної підготовки студентів [7]. Однак, варто наголосити, що за такого підходу констатується застарілість методів та матеріалів, необхідність залучення інноваційних технологій. В той же час, іноземна мова сприймається як засіб підвищення професійної кваліфікації, а не як «вбудована» риса особистості як цілісного компонента полікультурної спільноти. Саме в понятті особистість перетинаються інтереси всіх наук про людину, зокрема історії, педагогіки, соціології, психології, етнографії та інших суспільних наук. Проте воно набуває сучасної інтерпретації у зв'язку з переосмисленням пріоритетів розвитку національного освітнього простору в бік інтернаціоналізації.

Сучасні підходи до розуміння особистості наголошують на її соціальній складовій, що передбачає засвоєння різноаспектного виробничого і духовного досвіду [8]. Її формування відбувається в процесі діяльності і спілкування, що потрактовує професійні вміння і здатність адаптуватися фахово і емоційно в професійному середовищі як невід'ємну рису особистості нової генерації [9].

З точки зору психології особистість має соціально зумовлену систему психічних якостей, що визначається залученням її до конкретних суспільних, культурних, історичних відносин. При вивченні та описі особистості в психології дослідники значну вагу приписують не тільки і не стільки когнітивним аспектам людини, тобто інтелекту й здібностям, скільки її емоційним характеристикам і волі [10; 11]. Мовна ж особистість у психолінгвістиці – це людина, яка володіє сукупністю здатностей і характеристик, які обумовлюють створення і сприйняття нею висловлювань/текстів, що вирізняються структурно-мовною складністю та глибиною й точністю відображення дійсності [3; 6; 7]. Корелюючи дане визначення із здобувачем вищої освіти, який « на виході » має « володіти такою сукупністю здатностей і характеристик, які обумовлюють створення і сприйняття ним *іншомовних* висловлювань/текстів *фахового характеру*, що вирізняються структурно-мовною складністю та глибиною й точністю відображення дійсності ». Мінлива дійсність, необхідність прийняття моментальних рішень та дій у професійній діяльності посилюють вимоги до формування здобувачів вищої освіти як фахівців певної галузі. І однією з таких вимог якраз і постає здатність адаптуватися в іншомовному професійному середовищі як на лоні вітчизняного, так і міжнародного ринку праці. Не можна проігнорувати факт домінуючої полімовності і полікультурності провідних сфер діяльності в державі в рамках глобалізаційних тенденцій розвитку останньої.

Проблема розриву фахових знань і вмінь із *soft skills* здобувача, до яких і входить здатність адаптуватися емоційно і психічно до іншомовного професійного середовища і проявити там всі свої фахові здібності, також пов'язують із системою генерації та передачі знань, яка змінилась кардинально за останні роки. Відзначимо, що оновлюється щорічно тільки 5% теоретичних знань та 20% професійних знань. Сьогодні не можна за час навчання (4 чи 5–6 років), підготувати людину до професійної діяльності на все життя [9]. Тож головною метою освітніх програм, окрім фахових компетентностей, постає залучення з метою адаптації до професійного середовища – іншомовного, полікультурного, змінного. Достатньо пригадати, що вища освіта вагома лише як базова, фундаментальна в тенденції освіти протягом життя. Тож домінантними у розвитку *soft skills* мають бути емоційний інтелект, навички комунікації, адаптації до швидкоплинного полімовного і полікультурного суспільства [9]. Спираючись на складові визначення мов-

ної особистості, тобто людини, яка володіє певного рівня сукупністю здатностей і характеристик, саме вона має бути задіяна у процес інтернаціоналізації. Без належної підготовки людського ресурсу як актанта і/або учасника освітнього процесу, його відповідної інтелектуальності когнітивної та емоційної, його вмотивованості, його активного залучення та заохочення до освітніх реформ, процес приєднання України до міжнародного освітнього простору може зазнати стагнації [5].

Суголосним до вимог сучасної інтернаціоналізації освіти виявилось визначення *мовної особистості* в розрізі сучасної лінгводидактики, де мовна особистість розглядається як *багатошаровий і багатокмпонентний набір мовних здібностей*, *навичок, готовності до здійснення мовленнєвих вчинків різного ступеня складності*, вчинків, які класифікуються, з одного боку, за видами мовленнєвої діяльності (говоріння, аудіювання, письмо та читання), а з іншого – за мовними рівнями, тобто за фонетикою, граматиною та лексикою [3]. І хоча на перший погляд такий підхід акцентує увагу на рівнях володіння мовою, сконцентруємось на виділених позиціях. Однією з передумов перебігу інтернаціоналізації вищої освіти є вміння застосувати високий рівень іноземної мови у безпосередній « робочій » ситуації. І хоча методики навчання іноземних мов в Україні докорінно змінилися за останні 10 років, все одно прогалина між вивченням мови та здатністю її уживати безпосередньою в професійній діяльності є надзвичайно великою. Адже мовні знання, які набуває студент протягом навчання в університеті, мають бути вдало застосовані в іншомовному професійному середовищі. Натомість найчастотнішою складністю є знання і вміння з іноземної/них мови/мов відірвані від практикування у професійній діяльності. Тож передумовою кваліфікованої вищої освіти в Україні є формування саме мовної особистості, яка здатна розв'язувати складні завдання і проблеми в іншомовному професійному середовищі. Іноземна мова хоча і вивчається у ВНЗ у розрізі обраного напрямлення чи-то медицина, економіка, або маркетинг, відсоток дисциплін з основних/вибіркових освітніх компонент, які б викладалися іноземною мовою і дозволяли зануритись в іншомовне професійне середовище, надзвичайно низький. В якості прикладу наведемо співвідношення стандартних освітніх програм (з вивченням іноземної мови) до освітніх програм, де викладання повністю відбувається іноземною мовою, у найвідоміших університетах України (до розрахунку не бралися філологічні спеціальності, де апрі-

орі викладання передбачено іноземною мовою):

– Київський Національний Університет ім. Т.Г. Шевченка з 230 спеціальностей першого (бакалаврського) рівня лише 8,7% викладаються англійською мовою (здебільшого це спеціальності з міжнародних відносин, права, журналістики).

– Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут» з 220 спеціальностей першого (бакалаврського) рівня лише 5 % викладаються англійською мовою.

– Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» з 225 спеціальностей першого (бакалаврського) рівня лише 0,8% викладаються англійською мовою [12].

Відтак, університети України містять незначний відсоток спеціальностей, де викладання фахових дисциплін відбувається іноземною мовою. На це є багато різноманітних причин, серед яких варто виділити саме брак науково-педагогічних працівників, які спроможні створити / вести / розвивати такі курси іноземною мовою. У свою чергу, це піднімає проблему кадрової політики вищої освіти в Україні, яка теж розуміється як фактор успішності реалізації стратегії інтернаціоналізації вищої освіти. Розробка і впровадження таких освітніх програм разом з провідними стейкхолдерами задовольнило б запити та потреби державних і закордонних організацій, структур, підприємств задля різноманітних форм співпраці, стажування, волонтерства тощо. Сильною стороною подібних освітніх програм постає їх привабливість для іноземного студента, який воліє отримати якісну освіту іноземною мовою, з високорозвиненими фаховими компетентностями. З іншого боку, залученість українських здобувачів вищої освіти до таких освітніх програм провадить «освітню рівність», яка теж є невід’ємним фактором інтернаціоналізації вищої освіти в Україні. Відтак, для інтернаціоналізації вищої освіти в Україні проблема вивчення іноземних мов має розглядатися саме в контексті формування мовної особистості як фахівця здатного вдало адаптуватися (діяти, продукувати) в іншомовному професійному середовищі.

Видатний лінгвіст Ю.М. Караулов виділяв три рівні вивчення мовної особистості:

1) *нульовий* – структурно-мовний (вербально-семантичний) рівень, що відображає ступінь володіння повсякденною мовою. На нульовому рівні мовної особистості зберігається комплекс структурних рис загальнонаціонального мовного типу, за-

безпечується можливість взаєморозуміння носіїв різних діалектів, можливість розуміння мовною особистістю текстів, що виходять далеко за межі часу її життя та функціонування;

2) *перший* рівень (лінгво-когнітивний) вивчення мовної особистості – відзеркалює певне встановлення ієрархії змістів та цінностей у її картині світу. Безумовно, існує певна домінанта, що визначається національно-культурними традиціями і суспільною ідеологією, яка диференціює у загальномовній картині світу мовної особистості її ядерної, загальнозначимої частини, а також частини специфічної для цієї особистості;

3) *другий* рівень аналізу мовної особистості (мотиваційно-прагматичний) – виявлення і характеристика мотивів та цілей, які зумовлюють її розвиток, поведінку, які скеровують її текстотворенням відповідно до прагматичної мети та, як наслідок, визначають ієрархію змістів та цінностей у її мовній моделі світу [13].

Як бачимо, всі ці три рівні (загальнонаціональний мовний тип – нульовий рівень; базова частина світогляду конкретного народу – перший рівень; національно-культурна мовленнєва поведінка – другий рівень) імплікують формування національної мовної особистості як засадничої передумови розвитку фахівця міжнародного рівня. Саме така особистість з високим рівнем розвитку національно-культурної мовної поведінки може постати мовною особистістю конкурентноздатною в іншомовному професійному середовищі на вітчизняному/міжнародному рівні.

Враховуючи вищезазначений матеріал, можемо вивести основоположні риси мовної особистості в умовах інтернаціоналізації вищої освіти:

- багаторівнева організація мовної особистості;
- національно-культурна мовна поведінка;
- когнітивно-прагматична складова;
- емоційний інтелект;
- мовно-культурна поведінка міжнародного рівня;

Наведені вище риси мовної особистості виразнюють низку важливих компетентностей: когнітивна / вербально-комунікативна / мовна / соціолінгвістична / ілокутивна / стратегічна / паравербальна / лінгво-культурна / міжкультурна та інші.

Представимо формування здобувача вищої освіти як мовної особистості в освітній програмі (рис. 1).

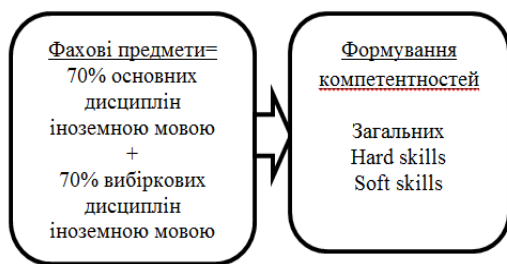

Рис. 1. Структура освітньої програми з метою формування мовної особистості.

Варто пояснити, що сучасні освітні програми безумовно зорієнтовані на розвиток фахових компетентностей, однак процес застосування фахових знань і вмінь в сучасному багатомовному і полікультурному середовищі змушує звернути найпильнішу увагу. Успішність глобалізаційних процесів різноманітних галузей і сфер в Україні так чи інакше корелюється з перебігом інтернаціоналізації вищої освіти в Україні, яка вимагає підвищення якості освітніх послуг, формування конкурентноспроможного здобувача вищої освіти на міжнародній арені, відкриття спеціальностей, спеціалізацій і освітніх програм залежно від потреб ринку праці, який однозначно ґрунтується на полімовності і полікультурності. Відтак, представимо формування здобувача вищої освіти як мовної особистості на прикладі освітніх програм з переважним відсотком основних і вибірових компонент іноземною мовою.

До інтегральної компетентності відносимо:

здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в іноземному професійному середовищі, що характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

– здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена глобалізованого суспільства, усвідомлювати цінності полікультурного громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в світі;

– здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення людства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку фахової/професійної області;

– здатність до пошуку, опрацювання, аналізу та синтезу інформації з різних іноземних джерел. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми в іноземному професійному середовищі;

– здатність працювати в іноземній/полікультурній команді та автономно;

– здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу ідей національного та/чи іноземного полікультурного світу;

– здатність проведення досліджень на належному рівні в іноземному професійному середовищі.

Фахові компетентності:

– здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати іноземну/мі мову(и) в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя;

– здатність вільно оперувати спеціальною фаховою термінологією іноземною мовою для розв'язання професійних завдань;

– здатність ведення професійної діяльності в іноземній професійній спільноті з дотримання норм культури мовлення та правил професійної доброчесності, поважати різновид та мультикультурність;

– здатність зберігати та долучати/пропагувати національну, культурну, інституційну самобутність, утримуючи баланс і зберігаючи повагу до іноземного полікультурного середовища на фоні іноземної професійної діяльності;

– здатність знаходити і застосовувати нестандартні, творчі підходи в умовах іноземної полікультурної ситуації/середовищі;

– вміння регулювати рівень прояву власних емоцій/почуттів в складному іноземному полікультурному середовищі;

– здатність утримувати емоційний баланс в різноманітних іноземних професійних ситуаціях;

– здатність розрізняти емоції представників іноземної культури;

– здатність симпатичного та емпатичного включення в переживання представників інших культур.

До результатів формування мовної особистості:

– організовувати процес свого навчання й самоосвіти в умовах іноземного культурного середовища;

– залучати національні особливості / риси / підходи в іноземному професійному середовищі;

– співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо, вибудовуючи прогностичні сценарії і моделі розвитку комунікативних і соціокультурних ситуацій в іноземному професійному середовищі;

– використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення скла-

дних спеціалізованих задач і проблем в умовах іншомовної професійної діяльності;

- слідувати асертивному стилю поведінки, який дозволяє знаходити взаємоприйнятні рішення і зберігати конструктивні стосунки в складних конфліктних ситуаціях;

- здатність захищати й відстоювати власні права і інтереси на фоні іншомовної професійної культури/середовища.

Варто наголосити, що створення умов іншомовного професійного середовища під час навчання за такими освітніми програмами крім іншого можливо також через:

- викладання фахових дисциплін з основних та вибіркового компоненту іноземною мовою;

- участь у міжнародних конференціях, круглих столах тощо;

- організація різних форм дистанційної співпраці з іншомовним професійним середовищем вже на перших роках навчання;

- написання/захист кваліфікаційної роботи іноземною мовою;

- співпраця, виробнича практика, стажування з міжнародними стейкхолдерами, організаціями, підприємствами (онлайн/офлайн);

- розробка і впровадження програм / конкурсів студентських проєктів з огляду на зацікавлену тематику вітчизняних / міжнародних організацій, підприємств, стейкхолдерів;

- захист фахового атестаційного іспиту іноземною мовою.

Такий формат освітніх програм, головною метою яких є занурення в іншомовне професійне середовище, має такі позитивні сторони:

- гармонізація прояву *hard skills* та *soft skills*;

- нівелювання «культурно-професійного шоку» здобувача вищої освіти при переході безпосередньо у площину іншомовної професійної діяльності;

- приєднання здобувачів вищої освіти до обраної фахової області у міжнародному вимірі;

- обговорення ідей, проєктів, здобутків фахової області у міжнародній професійній спільноті;

- укріплення позицій вітчизняних здобувачів вищої освіти на ринку праці (як вітчизняному, так і міжнародному);

- розширення співпраці з вітчизняними та міжнародними організаціями, підприємствами тощо;

Висновки і перспективи подальших досліджень. У глобалізованому соціумі особистість постійно знаходиться на межі культур, взаємодія з якими вимагає від неї діалогічності, розуміння, поваги до культу-

рної ідентичності інших людей, що успішно може бути досягнуто через навчання фахових дисциплін іноземною/ними мовою(ми). Отже, представлені особливості освітніх програм, метою яких є формування мовної особистості з різноманітних спеціальностей, закликають до модифікації і модернізації змісту освітнього процесу.

Виокремимо основні напрямки роботи щодо успішності реалізації таких освітніх програм з огляду на умови інтернаціоналізації вищої освіти в Україні. Відтак, необхідно:

- посилити акцент освітніх програм на формування компетентностей мовної особистості, що зміцнить здатність здобувачів вищої освіти зберігати / пропагувати / розвивати національні традиції (професійні/непрофесійні) в іншомовному професійному середовищі;

- спрямувати політику університетів на підвищення якості кадрового складу з метою розробки/впровадження/оновлення фахових курсів іноземною(ними) мовою(ми);

- гармонізувати здатність здобувачів вищої освіти вільно, гнучко, креативно застосовувати *hard skills* та *soft skills* в іншомовному професійному середовищі;

- розширити співпрацю вітчизняних організацій, підприємств задля занурення здобувачів вищої освіти в іншомовне професійне середовище на тенетах національного професійного простору.

Здійснений аналіз не вичерпує всіх аспектів досліджуваної проблеми й засвідчує необхідність розроблення алгоритму залучення здобувача вищої освіти до іншомовного професійного полікультурного середовища. Також вбачаємо в подальшому аналізі спеціальностей з метою розширення їх переліку на відповідних рівнях вищої освіти (перший бакалаврський, другий магістерський), де впровадження подібних освітніх програм окреслює їх економічну, міжнародну, політичну, освітню та соціокультурну доцільність для держави.

Список бібліографічних посилань

1. QS World University Rankings. URL: <https://www.topuniversities.com/qs-world-university-rankings> (дата звернення: 3.07.2020).
2. Семенець Ю.О. Інтернаціоналізація вищої освіти: у пошуку перспектив вдосконалення стратегії провідних українських ВНЗ. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2017. Вип. 14(2). С. 108–113.
3. Застровська С.О., Застровський О.А. Загальне поняття мовної особистості. *Теоретичні засади лінгвістичних досліджень*. 2011. № 6 (1). С. 159–163.
4. Халанчук О. Інтернаціоналізація як невід'ємна частина вищої освіти в Україні. *Інтернаціоналізація освіти: шляхи вдосконалення та розвитку: ма-*

- теріали I Міжнародної науково-практичної конференції «Internationalization of Education: Enhancing Values and Quality» (Луцьк 2019). Луцьк, 2019. С. 111–113.
5. Культурно-гуманітарні стратегії розвитку університетської освіти в умовах динамічних суспільних трансформацій: монографія / за ред. Степаненко І. В. Київ: ІВО НАПН України, 2018. 226 с.
 6. Стратегія розвитку Київського Національного Лінгвістичного Університету 2019–2024. URL: <http://www.knlu.edu.ua/about/ofitsijna-informatsiya/strategichnij-plan-rozvitku-unyversitetu> (дата звернення: 6.07.2020).
 7. Кравець Р.А. Інтернаціоналізація змісту навчання іноземної мови як засіб підвищення якості професійної підготовки студентів у закладах вищої освіти. *Вісник університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія»*. 2019. № 2 (18). С. 192–199.
 8. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми. Полтава: Довкілля, 2008. 712 с.
 9. Десятков Т.М. Стратегії та інноваційні технології організації освітнього процесу в закладах вищої освіти в умовах непередбачених викликів. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького*, 2020. № 2. С. 5–10. DOI 10.31651/2524-2660-2020-2-5-10
 10. Головніва І.В. Психологические особенности личности, влияющие на успешность в профессии «человек – человек». *Вестник Омского университета. Серия «Психология»*. 2018. № 1. С. 42–55.
 11. Богданова І.Є., Перелігіна Л.А., Фролова О.І. Психолінгвістичні особливості мовної діяльності в умовах екстремальної ситуації. *Проблеми екстремальної та кризової психології*. Харків: НУЦЗУ, 2010. Вип. 8. С. 388–394.
 12. Реєстр суб'єктів освітньої діяльності. *Єдина Державна Електронна База З питань Освіти*. URL: <https://registry.edbo.gov.ua/> (дата звернення: 8.07.2020).
 13. Караулов Ю.Н. Русский язык и языковая личность. Москва: Издательство ЛКИ, 2010. 264 с.
- References**
1. QS World University Rankings. Retrieved 3/07/2020, from <https://www.topuniversities.com/qs-world-university-rankings>.
 2. Semenets, Yu.O. (2017). Internationalization of higher education: in search of perspectives for improving the strategy of leading Ukrainian universities. *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: International Economic Relations and the World Econom*, 14(2): 108–113.
 3. Zastrowska, C.O., & Zastrowskij, O.A. (2011). The general concept of linguistic personality. *Theoretical principles of linguistic research*, 6 (1): 159–163.
 4. Khalanchuk, O. (2019). Internationalization as an integral part of higher education in Ukraine. *Internationalization of education: ways to improve and develop: materials of the I International scientific-practical conference "Internationalization of Education: Enhancing Values and Quality"* Lutsk: Lutsk national technical university, 111–113.
 5. Gorbunova, L.S., Debich, M.A., Zinchenko, V.V. (2018). In I.V. Stepanenko (Ed.) *Cultural and humanitarian strategies for the development of university education in the context of dynamic social transformations*. Kyiv: IHE NAPAS of Ukraine.
 6. Development Strategy of Kyiv National Linguistic University 2019-2024. Retrieved 6/07/2020, from <http://www.knlu.edu.ua/about/ofitsijna-informatsiya/strategichnij-plan-rozvitku-unyversitetu>.
 7. Kravets, R.A. (2019). Internationalization of the content of foreign language teaching as a means of improving the quality of professional training of students in higher education institutions. *Bulletin of the Alfred Nobel University. Series Pedagogy and Psychology*, 2(18): 192–199.
 8. Selivanova, O.O. (2008). Modern linguistics: directions and problems. Poltava: Dovkillya.
 9. Desiatov, T. M. (2020). Strategies and innovative technologies for organizing the educational process in higher education institutions in the face of unforeseen challenges. *Bulletin of Cherkasy National University named after Bohdan Khmelnytsky*, 2: 5–10. doi: 10.31651/2524-2660-2020-2-5-10.
 10. Golovnyova, I. V. (2018). Psychological features of the personality influencing the success in professions "the person – the person". *Bulletin of Omsk University. Psychology series*, 1: 42–55.
 11. Bogdanova, I.Ye., Pereligina, L.A. & Frolova, O.I. (2010). Psycholinguistic features of language activity in an extreme situation. *Problems of extreme and crisis psychology*, 8: 388–394.
 12. The only State Electronic Database on Education. Register of subjects of educational activity. Retrieved 8/07/2020, from <https://registry.edbo.gov.ua>.
 13. Karaulov, Yu.N. (2010). Russian language and linguistic personality. Moscow: Publishing house LKI (Original edition 1987).

TUCHKOVA Olena,

PhD in Philology, associate professor of Spanish and French Philology Department,
Kyiv National Linguistic University

FORMATION OF THE APPLICANT OF HIGHER EDUCATION AS A LANGUAGE PERSONALITY IN THE PERSPECTIVE OF THE INTERNATIONALIZATION OF HIGHER EDUCATION IN UKRAINE

Summary. Introduction. The purpose of the article is to highlight the role of language personality in the process of internationalization of higher education in Ukraine. The scientific methods of analysis, generalization, description and comparison have been used in order to define the principal characteristics of language personality in the context of modern processes of globalization and European integration.

Results. Attention is focused on increasing the quality of higher education through the formation of not just only higher education seeker, but a language personality. Language personality possesses a multicomponent set of language abilities that allow her to solve different complex problems in a foreign language professional environment. Due to the lack of disciplines of professional orientation in a foreign language, just only classes of foreign language, if even they are studied in the context of a certain profes-

sional field; don't allow to form a specialist, who is able to think and to act freely and creatively in a foreign language professional environment. Therefore the formation of language personality can be provided through the educational programs where 70 % of professional subjects as well as 70 % of elective subjects are taught in a foreign language aimed to immerse the applicant in a foreign language professional environment. On the basis of strong points of language personality formation via educational programs the author signed out the integral competence of such program, general and professional competences of language personality as well as the results of studying. Originality. A set of factors indicating the need to form language personality has been identified and it has been first proposed to create specialized educational programs to increase competitiveness of the future employee. The main competitive advantages of forming language person-

ality are described in closely reasoned criteria and relevant indicators allowing to harmonize hard and soft skills, to level language and cultural shock in a foreign language professional environment.

Conclusion. The material presented in the article is focused on finding the ways to facilitate the process of internationalization of higher education through the educational programs aimed to form a language personality,

in other words a specialist who is able to think and to act freely, creatively and productively in a foreign language professional environment.

Keywords: language personality; competences; internationalization of higher education.

Одержано редакцією 17.07.2020
Прийнято до публікації 05.08.2020